

ОРНЕДАНОТО НА ДУШАТА

*Притчи за правдата, добротата
и щастието*

Издателство
ПАРИТЕТ

ОГЛЕДАЛОТО НА ДУШАТА **Притчи за правдата, добротата и щастието**

Превод Горанка Цветкова

Издателство „Паритет“, София
240 стр.

Един велик поет сравнява притчата с капка вода, в която се отразява целият свят. Неслучайно този изящен жанр на литературното творчество се радва на неизменна популярност от няколко хилядолетия както сред мислителите от всички рангове и категории, така и сред нас, простосмъртните, които се грижат за чистотата на душата и сърцето си.

Мъдростта, съдържаща се в притчата, дава на всеки от нас възможност да открие скрития зад образите на повествованието възвишен смисъл на човешкото съществуване. И всичко, което е нужно за това, е да бъдем смирени и отворени за света.

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

За поръчки на книги от сайта
www.paritetbg.com – 20% отстъпка

ISBN 978-619-153-551-4

Съдържание

ЧАСТ ПЪРВА. ПРИТЧИ ОТ СТАРИЯ ГРАД	5
Парабола на търсенето на мъдростта.....	5
ПТИЦА И МОРЕ. За човека и неговата душа.....	7
КОГАТО ОБИЧАМЕ СЛЪНЦЕТО. За красотата, любовта и добродетелите.....	25
КАКВО ВИЖДАТ ОЧИТЕ. За относителността на всичко съществуващо.....	42
ПРЪСТЕНЪТ НА ЦАР СОЛОМОН. За страстите и спасението от тях.....	59
КОГАТО ГОСПОД СЕ УСМИХВА. За Бог и пътищата към Него.....	74
ОГЪН ОТ СВЕТИЛНИКА. За чистотата и светостта.....	86
СУХИ ЛИСТА. За смисъла на живота и смъртта.....	100
ДЪРВОТО НА БЕЗСМЪРТИЕТО. За пътищата към истината.....	116
ЧАСТ ВТОРА. ПРИТЧИ НА ПЪТЕШЕСТВЕНИКА	133
Притчата – огледало на нашата душа.....	133
ТАЙНАТА НА ЩАСТИЕТО. За старанието и благодарността.....	138
ОТПРАВНА ТОЧКА. За мъдростта и старостта.....	151
СПРАВЕДЛИВАТА ЦЕНА. За дреболиите и важните неща.....	164
КАКТО Е КАЗАНО. За света около нас.....	176
СВЕТЕЦ И ГРЕШНИК. За добротата.....	188
ТРЕТАТА ПРИЧИНА. За благородството на духа.....	201
ГЛЪТКА ВЪЗДУХ. За смисъла на истината.....	212
ЧУДОТО НА ЦАРСКИЯ ДЕРВИШ. За лъжата и истината.....	223

ЧАСТ ПЪРВА

ПРИТЧИ ОТ СТАРИЯ ГРАД

*Дървото, чийто ствол трудно се обхваща,
израства от мъничък кълн.*

Девететажната кула се издига от буца пръст.

*Пътуването на десет хиляди мили
започва с една крачка.*

Дао Дъ Дзин

Парабола на търсенето на мъдростта

Един велик поет сравнява притчата с капка вода, в която се отразява целият свят. Неслучайно този изящен жанр на устното творчество се радва на неизменна популярност от няколко хилядолетия както сред мислителите от всички рангове и категории, така и сред нас, простосмъртните, които се грижат за чистотата на душата и сърцето си.

Какво е притча? Откъде е тръгнала традицията да се представя истината не на обикновен език, а в завоалирана форма – чрез образи, смислови загадки и интелектуални ребуси?

Нека първо се обърнем към речника. Притчата или параболата (от гръцката дума *παραβολή*) е кратка иносказателна история с поучително съдържание. Впрочем като литературен похват параболата до ден днешен се използва в поетичното творчество.

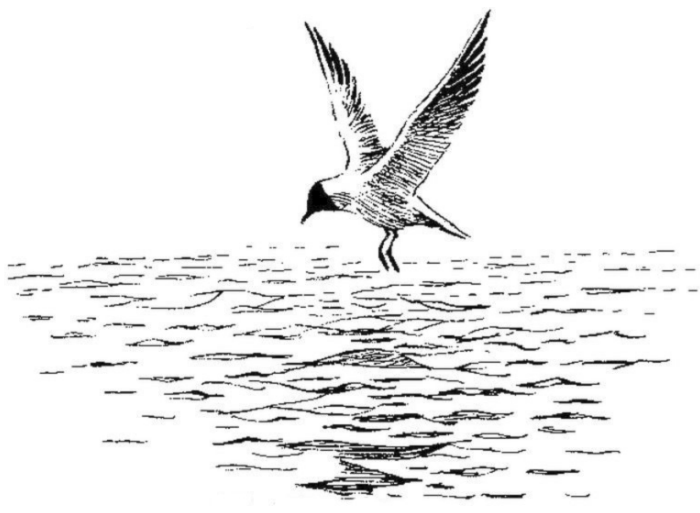
Образния език на притчата са използвали практически всички световни религии. Тръгвайки от обичайни образи и ситуации, притчата отвежда слушателя в друго измерение на реалността – към разбирането на неща, непознати на пръв поглед, но всъщност присъщи на дълбините на човешката душа.

За това се използват различни способности. Обръщайки се към съвършено различни нива на ума и духа, притчата стимулира въображението, изисква проникателност и подтиква към размисъл. Докато слушате повествованието, откривате в него множество нюанси. И всеки път то изисква от вас нови усилия, нова зрялост, преход към следващо ниво на духовно израстване...

Необходимо условие при това е да съумеем да се дистанцираме за малко от заобикалящата ни суета и да се опитаме поне с крайчеца на окото си да надзърнем зад завесата, криеща от нас тайната.

Тази задача може да бъде значително улеснена, ако временно забравите за собствената си зрялост и значимост. Спомнете си как децата слушат приказки, легенди и митове. Те са в състояние да възприемат тези истории като нещо живо и динамично, като нещо, което се случва тук и сега. Ставайки преки участници в процеса, децата придобиват безценен опит в разбирането на истината. Истината без никакви теоретични постановки и доказателства.

Нека се опитаме поне за кратко да станем деца. Да се приготвим за малкото чудо, което може да се роди в сърцето ни, ако допуснем в него света с мрака и светлината му, с дъгата му от полутонове, с вечните му „да“ и „не“.

ПТИЦА И МОРЕ

За човека и неговата душа

Утешение в скърбите

Един ученик попитал учителя си:

– Учителю, светът е пълен с мъки! Къде човек да намери утеха?

– Зависи за какъв човек говорим – отвърнал учителят. – Мъдрецът се утешава с мисълта: „Това, което се случи, е трябвало да се случи“. Глупакът търси утеха в друго: „Това се е случвало и на други. Но с мен повече няма да се случи!“.

Камъкът

Един голям и хубав камък, наскоро изваден от водата, лежал на малко възвишение над павирана улица в компанията на различни по сорт и цвят растения. И той виждал огромното множество други камъни, събрани на простиращата се под него настилка.

И камъкът поискал да слезе от мястото си, като си казал:

– Какво да правя тук с тези растения? Искам да живея със своите братя.

И като се втурнал надолу, постигнал желаното. Минало съвсем малко време обаче и камъкът престанал да се радва на участта си. Наоколо непрекъснато минавали колела на каруци, подковани с желязо конски копита, крака на пешеходци – един го прегазвал, друг го подритвал, трети го покривал с мръсотия. И камъкът завинаги останал безнадеждно загледан към мястото, което бил напуснал – място на уединен и спокойствие.

Така става с ония, които се стремят да избягат от съзерцателния живот в суетния свят – в света на хората, пълен с нескончаеми беди и разочарования.

Паун и змия

Един младеж решил да напусне родния си град, за да потърси Великото знание. Учителят му го посъветвал да тръгне на юг и му казал:

– Ако срещнеш паун и змия, разбери тяхното значение.

През целия път младежът размишлявал върху думите на учителя си. И ето че в края на пътя видял змия и паун. Заговорил ги.

– Бих искал да сравня вашите достойнства – казал той.

– Аз мисля, че съм много по-важен от змията – започнал паунът. – Аз олицетворявам вдъхновението, устремеността към небесата, небесната красота, с други думи, познание за възвишените неща. Предназначението ми е да напомням на човека за собствените му качества, скрити в него.

– Моето предназначение е същото – изсъскала змията. – Подобно на човека, аз съм привързана към земята и така му напомням за него самия. Гъвкава съм като него, защото пълзя по земята, извивайки се. Човекът често забравя за това. Според легендата аз съм пазител на подземните съкровища.

– Но ти будиш отвращение! – възкликнал паунът. – Ти си лукава, потайна, отровна.

– Ти изброяваш моите човешките черти – отговори змията, – докато аз искам само да посоча своето предназначение, което току-що описах. Но ти виж себе си. Ти се суетен, отвратително дебел, гласът ти е противен и писклив, краката ти са несъразмерно големи, а перата ти – прекалено дълги.

Тук младежът се намесил в разговора:

– Наблюдавайки ви, разбрах, че никой от вас не е напълно прав. И все пак, като оставим настрана личните предубеждения, ясно можете да видите, че взети заедно вие сте поучителен пример за човечеството.

И той им обяснил какво е тяхното предназначение.

– Човекът е привързан към земята като змията. Той има възможност да се издигне нагоре като птица. Но имайки в себе си нещо от алчната змия, остава егоистичен дори в този висок стремеж и заприличва на надутия от горделивост паун. В пауна виждаме големите възможности на човека, които така и не са успели да се развият правилно. Искрящите люспи на змията говорят за възможна красота, а при пауна тази възможност се проявява в крещящата пъстрота на опашката.

Щом изрекъл това, младежът чул в себе си глас, който му казал:

– Но и това не е всичко. Двете същества, които виждаш пред себе си, са надарени с живот. Това е основното и представлява техните свойства. Те спорят помежду си, защото всеки от тях е привързан към собствения си начин на живот, вярвайки, че със своето съществуване олицетворява нещо истинско. Змията пази съкровищата, но не може да се възползва от тях. Паунът, отразявайки красотата, напомня за съкровищата, но това по никакъв начин не му помага да се промени. Въпреки че самите те не са способни да извлекат каквато и да е полза от това, което притежават, техният пример служи за назидание на ония, които могат да виждат и да чуват.

За уменията да бъдеш благодарен

На полицата стояла малка глинена кана за вода. На леглото в ъгъла на стаята лежал болен човек, измъчван от жажда. „Искам вода! Вода...“ – молел той, но бил съвсем сам и нямало кой да му помог-

не. Молбата му била толкова жална, че каната не издържала. Състраданието я преизпълнило. Полагайки невероятни усилия, тя се търкулнала към леглото на болния и спряла досами ръката му.

Болният отворил очи и погледът му паднал върху каната. Събирайки всичките си сили, той взел каната и я притиснал към изгарящите си устни. И едва тогава разбрал, че каната е празна! Събирайки последни сили, запратил каната в стената. Тя се разлетяла на безполезни парчета изпечена глина.

Не забравяйте за благодарността – никога не превръщайте в парчета глина онези, които се стремят да ви помогнат, дори опитите им да са напразни.

Стиснат, още по-стиснат...

Един скъперник чул, че на земята живее човек, още по-стиснат от него. Скъперникът решил да тръгне да го търси. И късно една нощ стигнал до къщата на този човек. Погледнал през прозореца и видял как стопанинът съвсем слабо е повдигнал фитила на газената лампа и на оскъдна светлина проверява дневните си разходи, пише и задрасква нещо. Оказало се, че му липсва една пара, а не помнел за какво я е похарчил.

Скъперникът почукал на вратата. Стопанинът отворил и поканил госта в дома си, след което пак започнал да брой. Скъперникът го попитал:

– Защо така ниско си завинтил фитила на лампата?

– За да харчи по-малко газ.

Гостът се удивил на стиснатостта на домакина и като събул панталоните си, седнал на леглото.

Вече се разсъмвало, а стопанинът на къщата продължавал да проверява разходите си. В един момент вдигнал поглед и видял, че гостът седи без панталони.

– Хей, защо си си събул панталона?

– Как защо? Ако седея в тях, ще се износят.

Домакинът бил поразен от тия думи и казал:

– Та ти си още по-стиснат от мен! Аз пестя гатта в лампата и всяка пара, а ти се боиш даже да седиш с гащи, за да не ги износваш.

Нито ще го ям, нито на друг ще го дам

Много хора не дават на другите дори онова, което изобщо не им е нужно, и въпреки че собственото им имане не им е от полза, не допускат никого до него.

В един навес, пълен със сено, лежало свидливо куче. Покрай него минали бикове, но то не им позволило да вземат и стиска от сеното, оголвайки големите си остри зъби. И биковете му казали:

– Не правиш добре, като не даваш поне малко на нас от онова, което на теб изобщо не ти трябва. Ти самият не можеш да ядеш сено, но и на нас не го даваш.

Не е лесно да се избавиш от завистта и алчността. Те могат с труд да бъдат озаптени, но не могат да бъдат напълно изкоренени.

Този гняв не си ти

Ученик попитал учителя си:

– Имам пристъпи на гняв, искам да се освободя от него, но не мога. Какво да направя?

Учителят не казал нито дума, просто погледнал дълбоко в очите на своя ученик, така че той дори се изпотил от изненада. Искало му се да наруши мълчанието, но не се осмелил. Накрая учителят се усмихнал и казал:

– Странно! Толкова търсих, а не можах да намеря гняв в теб. Покажи ми поне малко гняв тук и сега.

Ученикът казал:

– Той невинаги е тук. Проявява се внезапно. Как мога да го покажа сега?

Учителят отново се усмихнал и казал:

– Значи това не е твоята истинска природа, която е с теб винаги. Ако гневът ти беше част от теб, ти щеше да можеш да ми го покажеш. Когато си се родил, той не е бил с теб. Когато умреш, той няма да е с теб. Този гняв не си ти. Тук някъде има грешка. Върви и помисли. Търси! Медитирай!

Къде да търся себе си

Живял някога един много глупав човек. Всяка сутрин, ставайки от леглото, той с голяма мъка намирал дрехите си, а вечер се страхувал да си легне, спомняйки си сутрешното притеснение.

Накрая взел решение, което му се струвало напълно разумно: извадил хартия и молив и докато се събличал, записал кое къде е сложил.

Събуждайки се на следващия ден в прекрасно разположение на духа, той извадил бележката и започнал да чете: „шапка“ – била на мястото си, сложил си я; „панталон“ – бил до нея, обул го, и така нататък, докато завършил успешно целия си сутрешен тоалет. Не минала обаче и минута и човекът се запитал с неописуем страх:

– Да, но къде съм аз самият? Къде съм се забутал?

Той започнал да търси себе си, но цялото издирване било напразно – така и не могъл да се намери.

Владетел и наставник

Господарят на едно царство попитал своя учител:

– Учителю! Имаш ли нужда от нещо? Имаш ли прилични дрехи? Стига ли ти храната?

– О, велики царю! – отвърнал старецът. – Как може да ми липсва нещо, след като аз самият притежавам двама роби, които на свой ред управляват всички владетели на Земята?

– Че кои са тези двама роби, които, съдейки по думите ти, управляват и мен? – удивил се царят.

– Тези двама роби са гневът и желанието – отговорил шейхът прямо и откровено. – И истински цар е само оня, който държи техните юзди, като не забравя, че слънцето грее от небето не само за царете, но и за всички останали, включително и за робите.

Крадец и дявол

Един крадец спял под храст бял трън и му се присънило, че пред него стои дяволът. Събудил се и видял, че оня, когото сънувал, е пред него наяве. И дяволът му казал:

– Любезни друже, твоята вярност е безгранична и аз знам, че ненапразно съм благосклонен към теб – и пътищата ти, и делата ти са достойни за моята милост. И ако продължаваш да бъдеш такъв и занапред, моята помощ няма да ти бъде отказана – само извикай името ми и ще минеш навсякъде безопасно.

След тези думи крадецът станал съвсем нагъл, започнал да безчинства още по-разюздано и тъй като не забравял за господаря си, успехът не му изневерявал. Най-накрая обаче бил заловен, изправен пред съда и осъден. Повели го на екзекуция, каквато очаква всеки крадец. Докато го влачели жестоко и грубо обаче, той отново призовал дявола, защото само в дявола била цялата му надежда. Повиканият се явил пред него.

– Тук съм, не се съмнявай!

Стигнали до мястото на екзекуцията и крадецът отново извикал господаря си, а господарят на всички екзекутирани отново казал:

– Бъди търпелив, търпението превъзмогва всичко.

Сложили му примката на врата и той трети път позовал своя защитник.

– В беда се познава истинският приятел – извикал той, – виждаш къде съм и какво се случва с мен, помогни ми в името на оня бял трън, който беше свидетел и залог на нашия съюз.